

Afgørelser – Reg. nr.: 05924.01

Fredningen vedrører: Tarskov - Edslev Sti

Domme

Taksationskommissionen 14-08-1985

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 22-02-1985

Fredningsnævnet 15-02-1982

Kendelser

Deklarationer

TAKSATIONSKOMMISSIONEN>

TAKSATIONSKOMMISSIONEN
VEDRØRENDE NATURFREDNING

REG. NR. 5924

ADRESSE:

MALIEGADE 13, 1256 KØBENHAVN K
TLF. 01 - 11 95 65

Sag nr. 211. Fredning til etablering af en offentligt
tilgængelig sti fra Tarskov Mølle til Fusvad Bro.

Kendelse:

(Meddelt den 14. august 1985)

Overfredningsnævnets afgørelse af 22. februar 1985 om erstatning i anledning af fredning til etablering af en offentligt tilgængelig sti fra Tarskov Mølle til Fusvad Bro i Århus kommune er påklaget til taksationskommissionen vedrørende naturfredning af ejeren af ejendommen matr.nr. 10 c Tåstrup by, Harlev proprietær P.O. Schmidt og ejerne af matr.nr. 1 Tarskov Mølle, Harlev Anna Grethe Hillingsøe samt Bodil og Inger Margrethe Schmidt.

Taksationskommissionen har den 1. august 1985 besigtiget det fredede areal og forhandlet med ejerne, af hvilke proprietær P.O. Schmidt og fru Anna Hillingsøe var mødt tillige med advokat Fl. Kirkholt, Århus.

Fredningsmyndighederne var under taksationen repræsenteret af amtsfredningskontoret under Århus amtskommune ved afdelingsleder, landinspektør P-H. Knuhtsen.

Under besigtigelsen oplyste landinspektør Knuhtsen, at stien vil blive anlagt som en natursti i 2 meters bredde. På den nordlige del af strækningen, hvor græsningsarealet går helt ned til åbredden, anlægges stien umiddelbart øst for det nu eksisterende kreaturhegn. På den sidste strækning nord for skovvejen placeres den vest for kreaturhegnet, således at sikkerhedslinjen for skydebanen overholdes. Landinspektør Knuhtsen kunne - henset til de vanskelige terrænforhold på dette sted - ikke give tilsagn om, at et ønske fra ejerne om placering af stien helt nede ved åbredden kunne imødekommes.

På forespørgsel af advokat Kirkholt har landinspektør Knuhtsen videre erklæret, at den fremtidige vedligeholdelse af det i fredningsbestemmelsernes pkt. 5 omhandlede hegn mod skydebanen påhviler anlægsmyndigheden; dette gælder dog ikke eventuelle skader, som står i forbindelse med ejernes fældning af træer langs åen.

Om anlægsarbejdet har landinspektør Knuhtsen oplyst, at det vil blive udført ved håndkraft under anvendelse af håndredskaber og små traktorer. Det vil kun være muligt at komme til anlægsområdet med maskiner over ejendommens gårdsplads.

For taksationskommissionen har advokat Kirkholt på ejernes vegne krævet forhøjelse af det samlede erstatningsbeløb på 20.000 kr., som overfredningsnævnet har fastsat. Det vil være nødvendigt for ejerne med mellemrum at foretage udtynding og nyplantning på arealet mellem åen og det hegn, som etableres. De skader på hegnet, som ikke vil kunne undgåes under træfældning, påhviler det ejerne at udbedre, og der bør derfor som fredningserstatning tillægges dem et skønsmæssigt beløb til dækning af den økonomiske byrde herved. Hertil kommer, at der i forbindelse med anlægget af stien må befrygtes at ske skader på ejendommen, bl.a. fordi det vil være

påkrævet at fjerne eller flytte en del store sten, hvilket gør det nødvendigt at anvende maskinkraft. Skader vil kunne ske både som afgrødeskade og som såkaldt strukturskade på jorden. Hvis der ikke kan gives tilsagn om, at sådanne skader kan opgøres og kræves erstattet - om fornødent efter taksation - efter udførelsen af anlægsarbejdet, påstås den af overfredningsnævnet fastsatte erstatning forhøjet med 50.000 kr.

Taksationskommissionens bemærkninger:

Taksationskommissionen finder det ikke antageligt, at ejerne ved den fredning, der er truffet bestemmelse om ved overfredningsnævnets afgørelse af 22. februar 1985, lider et tab, som ikke er fuldstændigt dækket ved en erstatning på 20.000 kr. Dette beløb overstiger, hvad der for tiden ydes i arealerstatning i Århus amt ved ekspropriation til vejformål o.lign. for arealer af samme størrelse som det, der medgår til det ved fredningen besluttede stianlæg. Den af ejerne påberåbte risiko, der påføres dem for at volde skade på hegnet ved træfældning og derved ifalde erstatningsansvar over for anlægsmyndigheden, må skønnes at være af så underordnet betydning, at dækning herfor må anses for ydet ved en erstatning på 20.000 kr. Det samme gælder den mulige markskade, som kunne komme på tale, når anlægsarbejdet udføres som beskrevet af amtsrådets repræsentant under taksationen. For så vidt der under arbejdet måtte blive behov for at anvende tungt entreprenør-materiel, må nærmere aftale, herunder om afgørelse med hensyn til muligt erstatningsansvar i den anledning, træffes mellem anlægsmyndigheden og ejerne af ejendommene.

Taksationskommissionen stadfæster herefter overfredningsnævnets afgørelse. Det bemærkes, at erstatningen af overfredningsnævnet er fastsat for de to ejendomme under ét, og at erstatningen ikke under taksationen er begæret specificeret for hver af ejendommene.

Herefter bestemmes:

Erstatningen for fredning til etablering af en offentligt tilgængelig sti over ejendommene matr.nr. 1 Tarskov Mølle og 10 c Tåstrup by, begge Harlev, fastsættes til 20.000 kr.

Beløbet forrentes som bestemt ved overfredningsnævnets afgørelse af 22. februar 1985.

Der tillægges ejerne 3.000 kr. i sagsomkostninger for taksationskommissionen.

J. Lunøe

Karl Nielsen

Ehlers Allermann

OVERFREDNINGSNÆVNET >

22/2-1985

Overfredningsnævnets afgørelse
af 22. februar 1985

om fredning til etablering af en offentligt tilgængelig
sti fra Tarskov Mølle til Fusvad Bro i Århus kommune, År-
hus amt (sag nr. 2511/82)

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds har den 15. februar 1982 afsagt kendelse om fredning til etablering af en offentligt tilgængelig sti fra Tarskov Mølle til Fusvad Bro i Århus kommune. Ifølge fredningsnævnets kendelse skal der langs østsiden af Århus Å etableres en godt 1,3 km lang og højst 2 m bred gangsti over arealer, der tilhører 3 private ejendomme.

Fredningssagen blev rejst i december 1978 af det daværende fredningsplanudvalg for Århus amt og er efter fredningsplanudvalgets nedlæggelse videreført af Århus amtskommune. Den foreslåede sti var tænkt etableret som en 3 m bred sti for gående og cyklende færdsel fra Harlev Mølle til Fusvad Bro.

Fredningsnævnets kendelse er påklaget til overfredningsnævnet af Århus amtskommune og Århus kommune, som begge i princippet har ønsket stien gennemført som oprindelig foreslået. De 2 myndigheder har herved henvist til stiens kommunale og regionale betydning som led i den regionale cykelstiplan. Ejerne af de 3 berørte ejendomme har modsat sig oprettelse af en offentligt tilgængelig sti på deres ejendomme og har især henvist til herved følgende gener for landbrugsdriften, samt til at stien vil være uforenelig med oprettholdelse af den skydebane for Hjemmeværnet, som siden 1951 har eksisteret tæt ved åen.

I sagens behandling, herunder besigtigelser og møder med de interesserede parter, har deltaget 9 af overfredningsnævnets medlemmer.

Sagen har givet overfredningsnævnet anledning til at udbede sig andre forslag til stiforbindelse i det pågældende område, eventuelt således at stien helt eller delvis blev etableret på vestsiden af Århus Å. Endvidere har overfredningsnævnet fra Forsvarets Bygningstjeneste indhentet udtalelser om de sikkerhedsmæssige krav på den strækning, hvor stien vil ligge nærmest ved Hjemmeværnets skydebane.

Overfredningsnævnet skal herefter udtale:

Et flertal på 7 medlemmer har kunnet tiltræde fredningsnævnets beslutning om, at der skal sikres offentligheden en færdselsret mellem Tarskov Mølle og Fusvad Bro. Et mindretal på 2 medlemmer har stemt for at ophæve fredningsnævnets kendelse.

På dette grundlag har samtlige deltagende medlemmer besluttet, at stiforbindelsen skal etableres alene som en gangsti. Med 5 stemmer mod 4 er det yderligere besluttet, at det skal være udtrykkelig forbudt at medtage cykler. Mindretallet har fundet, at det burde være tilladt at medtage cykler.

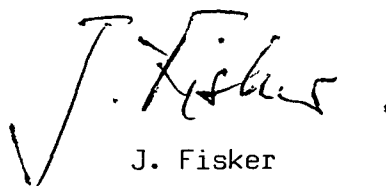
Med 6 stemmer mod 3 er det dernæst besluttet, at stien på hele strækningen langs åen skal etableres på østsiden af denne. Mindretallet har stemt for, at færdslen skulle foregå på vestsiden af åen på den nordligste strækning fra den offentlige vej til syd for skydebanen.

Samtlige medlemmer har været enige om, at der kun må foretages sådanne absolut nødvendige anlægsarbejder, som muliggør den tilladte færdsel. På strækningen ved skydebanen skal der dog træffes de foranstaltninger, som er nødvendige af sikkerhedsmæssige grunde, og på den sydligste berørte ejendom, matr. nr. 16 a Edslev By, Kolt, skal der af hensyn til kvæghold foretages indhegning og anbringes møller eller stenter. På strækningen herimellem skal den eksisterende skovvej benyttes, dog skal stien på den sydligste del af denne strækning føres så tæt ved åen som muligt og herfra videre mod syd inde i bevoksningen.

Fredningsbestemmelserne for stien, som er vist på kortet, der hører til overfredningsnævnets afgørelse (fredningskortet), fastsættes herefter således, idet fredningsnævnets kendelse af 15. februar 1982 samtidig ophæves:

1. Stien skal forløbe, som det er vist på det kort, der hører til overfredningsnævnets afgørelse.
2. Der må kun foretages absolut nødvendige anlægsarbejder for at muliggøre færdsel til fods.
3. Cykler må ikke medbringes på stien og hunde skal føres i snor. Ejerne har ret til at forbyde færdsel på dage, hvor der afholdes jagt.
4. På stiens forløb over matr. nr. 16 a, Edslev By, Kolt, skal der af anlægsmyndigheden, Århus amtskommune, og for dennes regning opsættes kreaturhegn og anbringes møller eller stenter efter de retningslinier, der fremgår af randskitzen på fredningskortet.
5. På den strækning, hvor stien forløber langs skydebanen, og som er vist på fredningskortet, skal der ved anlægsmyndighedens foranstaltning og for dennes regning opsættes et forsvarligt hegn ind mod skydebanen. Hegnet skal placeres ca. 1 m fra stien og skal bestå af 1,1 m høje hegnspæle med 3 glatte tråde - den øverste tråd i højden 0,95 m. For hver 50 m øges pælenes højde til 2,5 m over niveau, og på disse pæle fastgøres forbudstavler (de af forsvaret normalt anvendte til afspærring af skydebaneanlæg). Den side af hegnet, som vender bort fra stien skal, hvis ejeren ønsker det, forsynes med elektrisk hegn, hvis øverste glatte tråd anbringes en smule højere end den øverste glatte tråd på hegnets yderside.

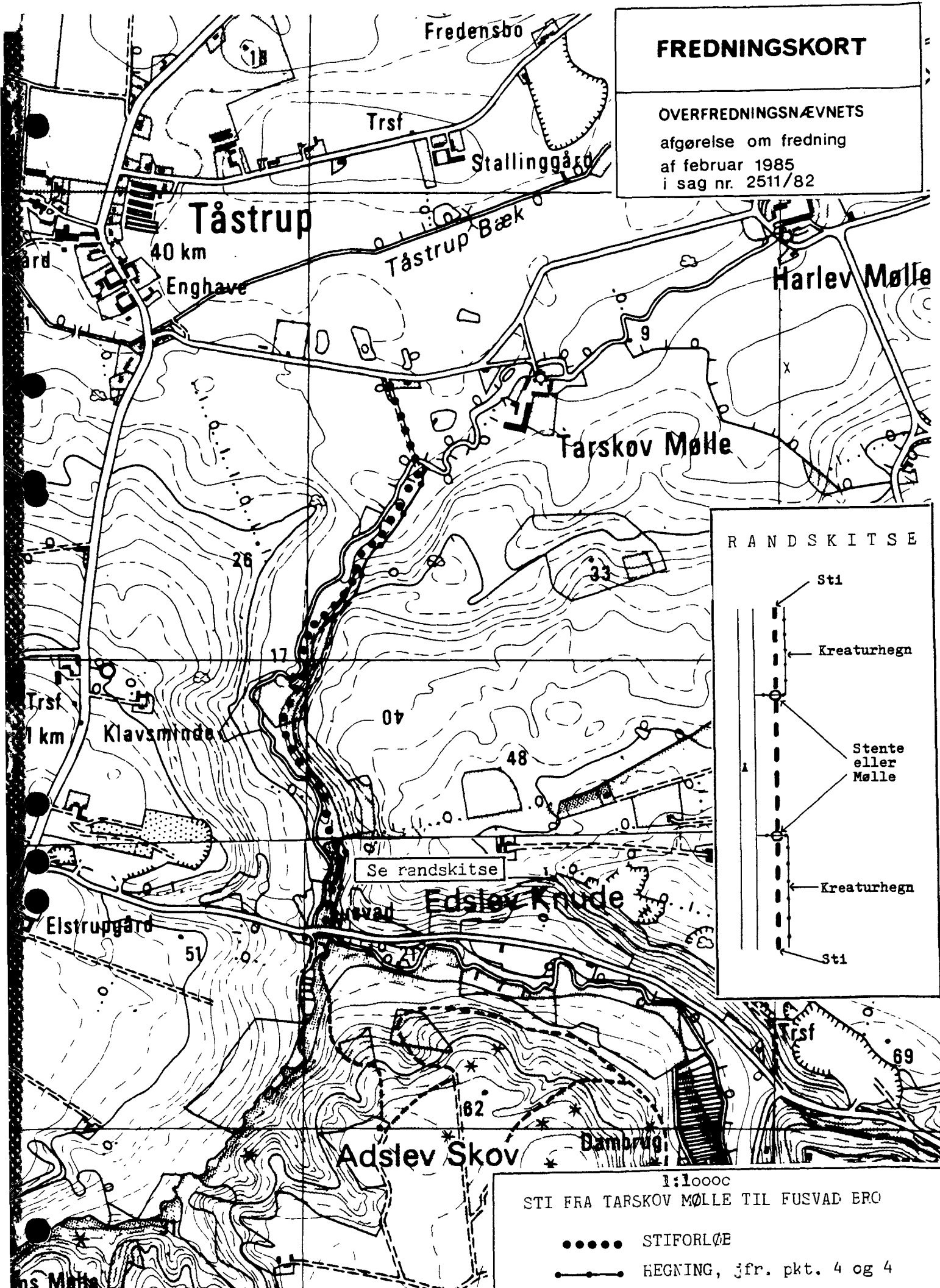
På overfredningsnævnets vegne

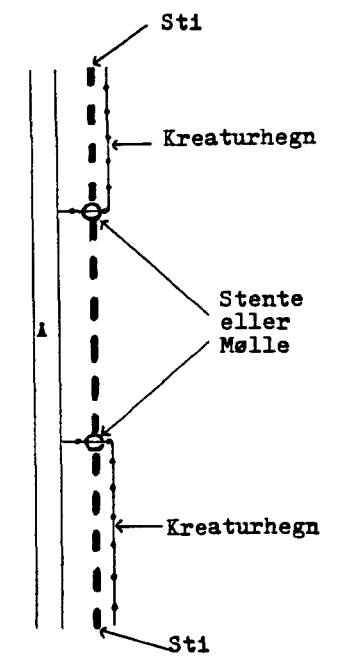
J. Fisker
fung. formand

FREDNINGSKORT

OVERFREDNINGSNÆVNETS
afgørelse om fredning
af februar 1985
i sag nr. 2511/82

RANDSKITSE

Se randskitse

1:10000

STI FRA TARSKOV MØLLE TIL FUSVAD ERO

- STIFORLØB
- HEGNING, jfr. pkt. 4 og 4

Udarbejdet af fredningsstyrelsen, Feb. 1985

UDARBEJDET AF FREDNINGSTYRELSEN
TIL BRUG VED FREDNINGSSAGER
SÆRTRYK MED GEODÆTISK INSTITUTS TILLADELSE (A63)

22/2-1985-

Ovefredningsnævnets afgørelse

af 22. februar 1985

om erstatning i anledning af fredning til etablering af en offentligt tilgængelig sti fra Tarskov Mølle til Fusvad Bro i Århus kommune, Århus amt, (sag nr. 2511/82).

Fredningsnævnet for Århus amts sydlige fredningskreds har den 15. februar 1982 afsagt kendelse om fredning til etablering af en offentligt tilgængelig sti fra Tarskov Mølle til Fusvad Bro i Århus kommune. Ifølge fredningsnævnets kendelse skal der langs østsiden af Århus å etableres en godt 1,3 km lang og højst 2 m bred gangsti over arealer, der tilhører 3 private ejendomme.

Fredningsnævnet har samtidig tilkendt de berørte ejere erstatninger med ialt 18.700 kr. med renter fra den 15. februar 1982. Fredningsnævnets erstatninger svarer til ca. 15 kr. pr. løbende meter nyanlagt sti.

Fredningsnævnets erstatningsfastsættelse er påklaget til overfredningsnævnet af alle de berørte ejere. I anledning af den offentlige adgang - som ændret ved overfredningsnævnets beslutninger - har ejeren af ejendommen matr. nr. 10 c Tåstrup By, Harlev, P.O. Smidt, og ejerne af matr. nr. 1, Tarskov Mølle, Harlev, Anna Grethe Hillingsøe, Bodil og Inger Margrethe Schmidt, påstået sig tilkendt en samlet erstatning på 19.000 kr., hvoraf 2.000 kr. vedrører gener ved frahegning af et areal på ca. 3.000 m² ned mod åen. Herudover har disse ejere forbeholdt sig erstatning for skader i forbindelse med anlæg af stien. Ejeren af matr. nr. 16 a Edslev By, Kolt, Michael Michaelsen, har påstået sig tilkendt en erstatning på 25.000 kr. for den nedgang i ejendommens værdi, som følger af offentlighedens adgang, herunder hvad der betegnes som arealafståelse.

I sagens behandling har deltaget 9 af overfredningsnævnets medlemmer.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Overfredningsnævnet har ved anden afgørelse af d.d. fastsat fredningsbestemmelser, som med nogle ændringer tiltræder fredningsnævnets beslutninger i anledning af etableringen af en gangsti på den omhandlede strækning.

På det således fastsatte grundlag finder overfredningsnævnet, at der vil blive ydet fuld erstatning for alle eventuelle tab som følge af fredningen, herunder mulige anlægsskader, når erstatningerne fastsættes til følgende beløb:

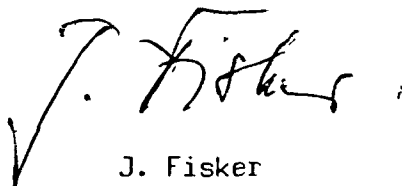
For fredning af matr. nr. 1, Tarskov Mølle og 10 <u>c</u> , Tåstrup By, begge Harlev	20.000 kr.
For fredning af matr. nr. 16 <u>a</u> , Edslev By, Kolt	5.000 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes fra 15. februar 1982 med en rente, der er 1 % højere end den af Danmarks Nationalbank til enhver tid fastsatte diskonto.

Den samlede fredningserstatning på 25.000 kr. udredes med 75 % af staten og 25 % af Århus amtskommune.

Overfredningsnævnets ovenstående afgørelse af erstatningsspørgsmålene kan påklages til Taksationskommissionen, Amaliegade 13, 1256 København K, af ejerne samt af miljøministeriet og Århus amtskommune. Klagefristen er 4 uger fra den dag, overfredningsnævnets afgørelse er meddelt den pågældende.

På overfredningsnævnets vegne

J. Fisker
fung. formand

FREDNINGSNÆVNET >

15/2-1982

OPHÆVET

År 1982, den 15. februar, afsagde Fredningsnævnet for
Århus amts sydlige fredningskreds i
fredningssag 285-a/1978

angående etablering af
sti fra Tarskov Mølle
til Fusvad bro

følgende

k e n d e l s e :

Ved skrivelse af 29. december 1978 har Fredningsplanudvalget for Århus amt i henhold til § 1, jfr. § 11 i lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. oktober 1975 af lov om naturfredning nedlagt fredningspåstand vedrørende fredning af arealer i Århus ådal fra Skibby-Ormslev til Brabrand sø. I sagsrejserens påstand er yderligere anført en særlig påstand om, at der etableres en stiforbindelse fra Harlev Mølle til de arealer, der blev fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 28. september 1979 om fredning af arealer i Jeksen-dalen i Århus amt.

Denne del af påstanden har fredningsnævnet, i forståelse med sagsrejseren, udskudt til særlig behandling under nærværende sag, da den nævnte stiforbindelse ikke har nogen direkte lokal forbindelse med fredningen af arealerne vest for Brabrand sø, men må ses som en fortsættelse af ovennævnte fredning af arealer i Jeksendalen.

Påstanden går nærmere ud på, at der sikres offentlighedens ret til gående og cyklende færdsel ad en 3 m bred sti, der forløber langs den sydøstlige side af Århus å fra Fusvad til broen syd for Tarskov mølle og derefter over broen og videre nord om Tarskov Møllendam og videre langs den nordlige side af åen til Harlev Mølle, hvor stien slutter ved Harlevholmvej.

Bekendtgørelse om sagens rejsning har været indrykket i Statstidende og Aarhus Stiftstidende for den 19. januar 1979. Fredningspåstanden er af fredningsnævnet tilsendt samtlige lodsejere ved skrivelse af 2. februar 1979 med tilkendegivelse af betydningen af fredningssagens rejsning. Ved samme skrivelse har lodsejerne ~~brugere og pantkavere~~ været indkaldt til møde den 2. marts 1979, om hvilket møde der tillige har været indrykket bekendtgørelse i Statstidende for den 6. februar 1979.

Herudover har der været afholdt et særligt aftalt møde

den 30. marts 1979.

~~Den næstaktive parikhaver har været i kontakt med den
2. marts 1979 ved anbefaldet skrivelse. Der er ikke gjort krav på
denne fra parikhaverens side.~~

Lodsejerne har protesteret mod den påståede stiforbindelse og har herunder anført, at en færdselsret for almenheden som påstået vil være til stor ulempe for den landbrugsmæssige udnyttelse af arealerne og generende for beboerne af de berørte ejendomme. Yderligere vil færdslen langs åen være ødelæggende for dyrelivet i området, navnlig for fuglelivet.

Der er i fredningsnævnet enighed om, at strækningen fra Fusvad bro til broen syd for Tarskov Mølledam rummer sådanne landskabsværdier, at der bør gives almenheden adgang til at kunne færdes til fods ad en sti langs åen som nedenfor bestemt. For så vidt angår den øvrige del af stiforløbet til Harlev Mølle finder fredningsnævnet, at en stiadgang er upåkrævet, idet der parallelt med det påståede stiforløb findes en offentlig vej, der i alt væsentligt kan give almenheden den samme naturoplevelse som en færdselsadgang langs åen.

Fredningsnævnets afgørelse.

Fredningsnævnet bestemmer herefter, at der med det formål at give almenheden adgang til en rekreativ udnyttelse af en del af strækningen langs Århus å gives almenheden ret til at færdes til fods ad den på vedlagte fredningskort med særlig signatur anført sti, der forløber sydøst for Århus å fra Fusvad bro og til broen syd for Tarskov Mølledam, hvor stien krydser broen og fortsætter langs skellet af matr. nr. 10 c Tåstrup til den offentlige vej fra Tåstrup til Harlev.

Stien kan etableres eller udvides til en bredde af 2 m, såfremt det skønnes nødvendigt. Stien skal, såfremt ejeren af til-

grænsende arealer ønsker det, og fredningsnævnet finder det påkrævet, hegnes med en enkelt glat tråd.

Det pålægges Århus Amtskommune, Amtsfredningskontoret, at anlægge stien med eventuel hegning og - efter fredningsnævnets forudgående godkendelse - at opsætte den nødvendige overførsel, hvor stien krydser åen, kreaturhegn og lignende. Udgifterne herved afholdes af amtsfredningskontoret.

Fredningsnævnet kan i et ordensreglement fastsætte regler for almenhedens færdsel ad den pågældende sti.

Fredningsmyndighederne har ret til, såfremt det er nødvendigt, at retablere den eksisterende bro over åen mellem matr. nr. 1 og 10 c.

Fredningsnævnets foranstående afgørelse vil være at tinglyse som servitutstiftende på de berørte ejendomme, nemlig matr. nr. 16 a Edslev by, Kolt sogn, og matr. nr. 1 Tarskov Mølle og 10 c Tåstrup, Harlev sogn, med fortrin forud for pantegæld.

I anledning af fredningen udredes følgende erstatninger:

1) gårdejer Michael Michaelsen, Ormslevvej 508, 8260 Viby J.

3.200 kr. for nyanlæg af 210 m sti over matr. nr. 16 a Edslev by,

2) gårdejer Peder Otto Schmidt, Tarskovvej 1, 8462 Harlev,

2.400 kr. for nyanlæg af 160 m sti over matr. nr. 10 c Tåstrup by, Harlev sogn,

3) gårdejer Peder Otto Schmidt, Anna Grethe Hilligsøe, Bodil

Schmidt og Inger Margrethe Schmidt 13.100 kr. for nyanlæg af 870 m sti over matr. nr. 1 Tarskov mølle, Harlev sogn. Erstatningen tilfalder Peder Otto Schmidt med halvdelen og de øvrige medejere med een sjattedel til hver.

Den samlede erstatningssum andrager herefter 18.700 kr.

Da fredningen ikke skønnes at forringe panthavernes stilling, kan erstatningerne udbetales til de foran anførte ejere.

Erstatningerne udredes af statskassen med $\frac{3}{4}$ og af Århus
Amtsråd med $\frac{1}{4}$.

De tilkendte erstatninger forrentes med en årlig rente,
der er 1. % højere end den af Danmarks Nationalbank fastsatte dis-
konto, fra kendelsens dato til betaling sker.

Kendelsen kan ankes til Overfredningsnævnet af de i natur-
fredningslovens § 26 nævnte ankeberettigede. Ankefristen er 4 uger
fra den dag, da afgørelsen er meddelt de pågældende. Erstatningerne
kan dog alene påklages af den, hvis erstatningskrav er påkendt, af
miljøministeren og vedkommende amtsråd.

T h i b e s t e m m e s :

I overensstemmelse med det foran anførte udredes ovennævnte
erstatninger og pålægges ovennævnte fredningsbestemmelser på de an-
førte matr. nr.e som vist på fredningskortet.

F. Biilmann
(sign.)

L. Thorup
(sign.)

E. Pedersen
(sign.)

/IC.

KORT>

REG. NR. 5924.010

REG. NR. 5924.010

Signaturforklaring:

- Tidligere fredet (Jeksen fredningen)
- Skov, bevoksning iøvrigt
- Off. vej
- Gangsti
- Å
- Lodsejer nr.

REG. NR. 05924.010

Kortbilag til kendelse af 15. februar 1982

FREDNINGSNÆVNET FOR ÅRHUS AMTS SYDLIGE FREDNINGSKREDS

Fredning vedr. etablering af offentlig sti fra TARSKOV MØLLE TIL FUSVAD BRO

Århus kommune

Århus amt

Dele af Tarskov Mølle, Harlev, og Edslev by, Kolt, samt Tåstrup by og Harlev Mølle, Harlev

Udfærdiget på grundlag af matrikelkort ajourført i september 1981 og Geodætisk Instituts målebordsblade 1314 IV NV og 1314 IV SV

Århus amtskommune, Amtsfredningskontoret

februar 1982

